

σθένος αὐτῆς, εἶδετο ἀναμφιδόλως βλασφημιῶν καὶ ἰαματικῶν φαρμάκων πρὸς θεραπείαν τῶν κατεσκληρότων αὐτῆς μελῶν, ἔχρηζε παρὰ μυσθίας καὶ ἐνθαρρύνσεως, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν τοῦ πνεύματος διαύγειαν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς δύναμιν.

Ἐπραξαν τοῦτο οἱ ἀναλαβόντες τὴν παλιννόρθωσιν τῆς πεπτωκυίας Ἑλλάδος; πράττουσι τοῦτο σήμερον οἱ ποδηγέται αὐτῆς; Οὐχὶ βεβαίως! Δονισμοὶ ἐπὶ δονισμῶν ἀλλεπάλληλοι, ὀλιγωρίαί, ἀσύγγνωστος ἀνεκτικότητα, ἐπιζήμιος χρῆσις δηλητηριωδῶν φαρμάκων, ἐξασθενοῦσιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ καχεκτικὸν αὐτὸ σῶμα καὶ προπαρασκευάζουσι τὸν θάνατόν του ἀνευ ἐλπίδος ἀναστάσεως αὐτοῦ εἰς τὸ μέλλον.

Τεθείσης τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ διάπλασις εἶναι ἡ κρηπίς τῆς τῶν ἐθνῶν ὑπάρξεως καὶ τῆς εἰς τὰ πρόσω πορείας αὐτῶν, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καθυστεροῦμεν λίαν εἰς τοῦτο. Οὐδεμία ἢ τοῦλάχιστον ὀλιγίστη φροντίς ἐλήφθη περὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους μορφώσεως καὶ περὶ τῆς χριστιανικῆς αὐτοῦ ἀγωγῆς, ἀπόδειξις δὲ τῶν λόγων μας τρανὴ ἔστω ἡ τοῦ κλήρου μας ἀθλία κατάστασις, ἡ ἀμάθεια τῶν πλείστων ἱερέων μας, τῶν ἀνθρώπων δηλονότι ἐκείνων εἰς οὓς εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ πνευματικὴ τοῦ ἔθνους διδασκαλία καὶ ἡ τῶν καρδιῶν εὐαγγελικὴ καὶ χριστιανικὴ μόρφωσις. Ἐάν ἤδη στρέψωμεν τὸ βλέμμα καὶ πρὸς τὴν λογίαν τοῦ ἔθνους μερίδα, τὴν αὐτὴν ἐπίσης ὀλιγορίαν καθορώμεν, ἐκτὸς σπανιωτάτων τινων ἐξαιρέσεων. Πάντες, ἢ σχεδὸν πάντες, οἱ τὰ γράμματα παρ' ἡμῖν καλλιεργοῦντες ἀμιλλῶνται τίς τὸν ἕτερον νὰ ὑπερβῇ κατὰ τὴν τῶν γνώσεων ἐπίδειξιν, οὐδεὶς ὅμως ἢ ὀλίγιστοὶ τινες ἐσκέφθησαν περὶ ψυχωφελοῦς τινος ἐνασχολήσεως τοῦ λαοῦ. Καθημερινῶς ἐκ τῶν πολυπληθῶν τυπογραφείων ἐξέρχονται βιβλία ὀγκώδη καὶ σπουδαῖα ἴσως διὰ τοὺς εἰδότας, ἀχρηστα ὅμως καὶ ἀτελεσφόρα εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ λαοῦ μόρφωσιν. Δὲν ποιῶμεν δ' ἐνταῦθα λόγον καὶ περὶ τινων ῥυπαρογραφιῶν γραμματοκαπήλων τινων ἐπιχεουσῶν τὸ δηλητήριον εἰς τὰς ἀπαλὰς τῶν Ἑλλήνων καρδίας.

Εἰς τὰς σκέψεις ταύτας ὠρμήθημεν ἐκ τῆς ἀρτιφανοῦς ἐκδόσεως ἀξιολογωτάτου καὶ ὀφελιμωτάτου εἰς πάντα χριστιανὸν συγγράμματος, οὗ τὸν τίτλον ἀνωτέρω βλέπει ὁ ἀναγνώστης.

Ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ, μεγίστην ἔχοντι τὴν ἱστορικὴν ἀξίαν, ἀντλεῖ ὁ εὐσεβὴς Ἕλλην ὡς ἀπὸ δροσιῶδους πηγῆς νάματα χριστιανικῆς καὶ εὐαγγελικῆς καθαρᾶς διδασκαλίας. Γεγραμμένα ἡ ἐρμηνεία αὕτη εἰς γλῶσσαν εὐληπτον τοῖς πᾶσι, πεπλουτισμένη διὰ σχολίων ἐπεξηγητικῶν, δι' εἰκόνων καὶ τοπογραφιῶν, παρέχει, δὲν διστάζομεν νὰ τὸ εἰπώμεν, πλείονα ὠφέλειαν καὶ εὐστοχώτερον ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ ἢ ἡ ἐξ ἁμβωνος ξηρὰ τοῦ εὐαγγελίου ἀπαγγελία.

Ὁ πρῶτος οὗτος τόμος περιλαμβάνει τὰ κατὰ Ματθαῖον καὶ Μάρκον εὐαγγέλια μετὰ σπουδαίων προλεγομένων· εὐχόμεθα δὲ ὅπως ὅσον ἐνεστι τάχιον εἰδῶμεν ἐκδιδόμενον καὶ τὸν δεύτερον.

Τὸ εὖωνον ἄλλως τε τοῦ βιβλίου καὶ ἡ τυπογραφικὴ αὐτοῦ φιλοκαλία, καθιστῶσιν αὐτὸ ἐπιθυμητὸν εἰς πάντα.

Περαινοῦντες ἐνταῦθα τὸν λόγον ἐκφράζομεν μίαν εὐχὴν, ὅπως οἱ κατὰ καιροῦ γενναῖοι ἀγωνοθέται μὴ περιορισθῶσιν εἰς τὴν ἐμφύχωσιν τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλολογίας παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀγωγή εἶναι ἡ κρηπίς τῶν νεαζόντων ἐθνῶν, θέσωσι καὶ χρηματικὸν ἄθλον εἰς ὄντινα ἤθελεν εὐδοκιμήσει ἀσχολούμενος εἰς συγγραφὴν βιβλίου τὴν πνευματικὴν καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν τοῦ Ἑλλήνος σκοποῦντος.

ΑΔΟΚΟΤΟΙ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΕΣ.

Οἱ ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τὴν παπικὴν ἀναμαρτησίαν ὑπερασπίζοντες ἱεροκήρυκες, μεθ' ὅσας καὶ ἂν λέγωσιν ἀνοησίας, εἶναι πάντοτε κοσμιώτεροι τῶν ἱεροκηρύκων ὅσοι ἤχησαν ἐπὶ τῶν μέσων αἰώνων καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος. Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ τις σήμερον ὅτι ἐξεφωνήθησάν ποτε ἐπ' ἐκκλησίας οἱ σωζόμενοι λόγοι των· εἶναι ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὁ ἐν Σεβίλλᾳ τῆς Ἰσπανίας κανονικὸς καὶ αὐλικὸς ἱεροκήρυξ Μάρκων, ἐρμηνεύων τὸ Εὐαγγέλιον ἐνώπιον Καρόλου τοῦ Ε', τοσοῦτον κατεπόνει τὸν πνεύμονά του κραυγάζων καὶ καταρώμενος τοὺς αἰρετικούς, ὥστε τρεῖς καὶ τετράκις ἐξέπιε ποτήριον καμπανίτου ὅπως ἀναψύξῃ τὸν ἀπεξηραμένον αὐτοῦ λάρυγγα. Τῇ ἡμέρᾳ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ὁ ἐν Διζῶν μοναχὸς ἐκήρυξε τάδε· αὐτὸς

λέκτωρ ἐφώνησε *Cristus natus est* (ἐγεννήθη ὁ Χριστός) καὶ ἐμιμήθη ἐπιτυχῶς τὸν ἀλέκτορα· ὁ βοῦς ἠρώτησεν *ubi, ubi?* (ποῦ, ποῦ)· τὸ δὲ πρόβατον ἀπεκρίνατο «ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας»· τελευταῖον ὁ ὄνος παρώτρυνεν ἅπαντας ἵνα παρευρεθέντες προσκυνήσωσι τὸ βρέφος, ὁγκώμενος *iamus, iamus!* (ἀντὶ *eamus*) αἰσιοπορευθῶμεν». Ὁ περιφανὴς καπουτσίνος τοῦ 17 αἰῶνος πατὴρ Ὀνώριος, ἐξενεγκὼν κρανίον ὑποκάτωθεν τοῦ ῥάσου του, τῷ ἀπέτεινε τὰς ἐξῆς ἐρωτήσεις. «Ὁμίλησον· μήπως εἶσαι κρανίον δικαστοῦ;» καὶ ἀμέσως τῷ ἐπέθηκε τὸν τότε συνήθη δικαστικὸν πῖλον· «μὴ ἐπώλησας τὴν δικαιοσύνην ἀντὶ χρυσίου ἢ ἀργυρίου; ἄτιμε! κακοῦργε! Ποσάκις δὲν ἐρογγάλισας ἐν τῇ συνεδριάσει ἀντὶ τοῦ κλίνειν ἀμερόληπτον οὐ; εἰς τὴν ἀπολογίαν τῶν κρινομένων; Ἡ μήπως ὑπῆρξας κεφαλὴ κορασίου ἐπὶ ἐξόχῳ καλλονῇ θαυμαζομένου; Ἀλλ' εἰ καὶ ἀπώλασας τὰ καλά ἔγνη σου, δὲν εἶσαι νῦν ἄλλο τι ἢ καὶ τότε! κενή! κενή! καὶ πάλιν κενή! Ποῦ τὰ ῥοδόχροα χεῖλη; ποῦ τὸ μειδιῶν στόμα; ποῦ οἱ μαρμαίροντες ὀφθαλμοί, οἱ πολλοὺς ὠθήσαντες εἰς παραφροσύνην; Μόνοι οἱ λευκοὶ ὀδόντες σοὶ ἀπελείφθησαν ἵνα τρώγῃς χῶμα, διάβολε!» Μᾶλλον γελοῖος κατέστη ὁ πατὴρ Βρυδαῖν τῷ 1712· διέταξε τὸν ὑπηρέτην τῆς ἐκκλησίας νὰ περιδέσῃ εἰς τὸν ἑαυτοῦ λαιμὸν σχοινίον, καὶ νὰ τὸν ἐλκύσῃ ἀνὰ μέσον τοῦ εὐλαβοῦς πληρώματος ἐπὶ τὸν ἄμβωνα· ἀναβὰς δὲ ἐκρούσῃ ὀπισθεν τοῦ ἄμβωνος καὶ ἐμιμήθη τὰς οἰμωγὰς καὶ τοὺς λυγμοὺς ἀμαρτωλοῦ καιομένου ἐν τῷ πυρὶ τῆς κολάσεως· τελευταῖον ἀναστὰς εἶπε «ταχέως θὰ ἀκούσητε τὴν σάλπιγγα τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας· ἴσως αὔριον· ἴσως σήμερον· ἴσως ταύτην τὴν στιγμήν!» καὶ παραχρῆμα ὀπισθεν τοῦ παραπετάσματος ἤρξαντο σαλπίζοντες δώδεκα ἄνδρες τρόπῳ διαβολικῷ.

Ὁ πολὺς Σουίφτ εἶπέ ποτε· «συναμαρτωλοὶ ἀδελφοί! τετραπλῇ εἶναι ἡ ὑπερηφανία, τοῦ γένους, τοῦ πλούτου, τῆς καλλονῆς, τῆς σοφίας. Σήμερον θὰ λαλήσω μόνον περὶ τῶν τριῶν εἰδῶν· περὶ τοῦ τετάρτου σιωπῶ, διότι πέποιθα ὅτι οὐδὲ εἰς ἐξ ὑμῶν ἐμπορεῖ νὰ περιπέσῃ εἰς τὸ βαρὺ ἀμάρτημα τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ὑπερηφανίας». Ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ ἐνθα συνείθιζον νὰ προσεύχωνται ἔνθεν μὲν αἱ γυναῖκες, ἔνθεν δὲ οἱ ἄνδρες, λάβρος ἐπέπεσεν ὁ ἱεροκλήρυξ κατὰ τοῦ ὠραίου φύλου διότι ἐφλυάρει καθ' ὅλην τὴν ὥραν τοῦ κηρύγματος. Εὐλαβὴς κυρία, δυσφοροῦσα ἐπὶ

τῇ ὕβρει, ἀνεφώνησεν «οὐχὶ ἡμεῖς, εὐλαβέστατε, ἀλλ' οἱ ἀπέναντί ἡμῶν ἄνδρες φλυαροῦσιν». ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπεκρίνατο «τόσον τὸ καλλίτερον, τέκνον μου· τόσον τὸ καλλίτερον· διότι ἐλπίζω τοῦλάχιστον ὅτι ἡ φλυαρία των δὲν θὰ διαρκέσῃ πολὺ».

Ὁ πατὴρ Σεραφεῖμ κηρύσσων ἐνώπιον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. ἤρξατο λέγων. «Μεγαλειότατε· γινώσκω ὅτι κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔθιμον ὤφειλον νὰ εἶπω τινὰ χαριτολογίαν πρὸς τὴν Υ. Μ. ἀλλὰ συγχωρήσατέ μοι τὴν ἑλλειψίν· ὅλην τὴν Ἱερὰν Γραφὴν ἀνεδίφησα, ἀλλ' οὐδεμίαν εὑρον ἀβρόφρονα φράσιν ὑπὲρ Ὑμῶν· θὰ σοὶ προσφωνήσω λοιπὸν ὡς πάντας τοὺς ἄλλους ἀμαρτωλούς». Περίτινος πολυθρυλλήτου δουκίσσης εἶπεν ἄλλοτε ὁ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος τάδε. «Ἡ δούκισσα κρούει τὰς πύλας τοῦ παραδείσου, ὁ δὲ Πέτρος ἔσωθεν ἐρωτᾷ «τίς κρούει;» Ἡ δούκισσα». «Τίς; ἡ δούκισσα! ἡ φοιτῶσα οὐχὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀλλ' εἰς τοὺς θεατρικοὺς βαλλισμούς; ἡ δούκισσα ἡ ψιμυθιουμένη; ἡ μυρίους ἔχουσα παρ' ἑαυτῇ ἐραστὰς ὁσάκις ἀποδημεῖ ὁ σύζυγός της; Εἰς τὸν διάβολον! εἰς τὴν κόλασιν! φαίνεται ἡ κόμη σου φαϊά; εἶναι φενάκη! φαίνονται αἱ πρεϊαὶ σου λευκαὶ καὶ ἐρυθραὶ; Εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ψιμυθίου καὶ τῆς ἐγγούσης! Ἔχεις ὠραίαν φυήν; ὁ ῥάπτης καὶ ὁ ὑποδηματοποιὸς ἐξεύρουσι τὰ μυστικά σου! Τὰ πάντα ἀπάτη! Καυχᾶσαι ἐπὶ τοῖς πλοκάμοις καὶ τοῖς βροστρύχοις σου; Τοὺς ἠγόρασας παρὰ τῆς κόρης τινὸς ἀγρότου. Ὁ βίος σου εἶναι ὕβρις τοῦ Θεοῦ, αἰσχος τῆς φύσεως, ὄνειδος τῶν ἀνδρῶν, σκάνδαλον τὸν ἀγγέλων, ἀγαλμα τῆς κολάσεως, χρεὰ τῶν διαβόλων. Διατὶ δὲν ἀρκεῖσαι εἰς ὅσα ἐχάρισέ σοι ὁ Θεός;»

Περὶ τῶν ἱεροκηρύκων τοῦ 16 αἰῶνος ἀποφαίνεται ὁ Ἑρασμος ὡδὲ πως. «Λαλοῦσι πολλὰ μὲν καὶ ποικίλα, οὐδεμίαν δὲ ἔχοντα συνάφειαν μετὰ τοῦ ἀναγνωσθέντος Εὐαγγελίου· ἄρχονται λαλοῦντες περὶ ἐλεημοσύνης καὶ πηδῶσιν εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Νεῖλου· θέλουσι νὰ περιγράψωσι τὰ κατὰ τὸν Χριστὸν καὶ ποιῶνται παρεκβάσεις περὶ Πυργοποιίας· ἀντὶ μετριοφροσύνης φλυαροῦσι περὶ τῶν 12 συμβόλων τοῦ ζωδιακοῦ, ἀντὶ δὲ πίστεως περὶ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου». Ἐπὶ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου ὁ ἐπίσκοπος Μουσῶν ἐκήρυξε πρὸς τοὺς ἄλλους τάδε· «ἀποθνήσκων ὁ Σωτὴρ ἡτο Ἡρακλῆς· ἀναστὰς ἐφάνη ἄλλος Ἀπόλλων ἢ Ἀσκληπιός· ἐξεληθὼν τοῦ τάφου ἄλλος Βελλε-

ροφόντης ἡ Περσεύς ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης καὶ ἀπολιθώσας διαβόλους καὶ Φαρισαίους».

Κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῇ Δύσει μοναχός τις ἐκήρυξε τὰ ἐπόμενα. «Ὁ διάβολος ἐπενόησε νέαν γλῶσσαν, ἣν οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν ἐλληνικὴν· μὴ πιστεύετε εἰς αὐτήν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, διότι εἶναι ἡ γλῶσσα πασῶν τῶν αἱρέσεων. Ὅταν ἴδῃτε Νέαν Διαθήκην ἐλληνιστὶ γεγραμμένην, ρίψατέ την εἰς τὸ πῦρ· εἶναι ἀσέβεια, ἁμαρτία, δηλητήριον! Φυλάττεσθε ὅμως καὶ τὴν ἑβραϊστὶ γεγραμμένην Παλαιάν, διότι ἄλλως γίνεσθε Ἑβραῖοι».

Ὁ Ἰταλὸς Δομινικάνος Βαρλέτης διηγείτο ποτε διάλογον ἐν οὐρανῷ γενόμενον περὶ τοῦ τίς ἐμελλε νὰ ἀποσταλῇ εἰς τὴν γῆν καὶ εὐαγγελισθῇ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἕλκοδον τῆς Μαρίας. «Ὁ Ἀδὰμ εἶπε τῷ Χριστῷ· ἄφες ἐμέ νὰ κατὰβω». — Οὐχί, ἀπάντησεν ὁ Σωτὴρ· θὰ σταθῇς ἐν τῇ ὁδῷ ἵνα καὶ πάλιν φάγῃς μῆλα». Ἐπειτα παρακαλεῖ ὁ Ἄβελ. «Οὐχί, λέγει ὁ Χριστός· ἐάν συναντήσῃ σοι ὁ Κάϊν θὰ φονευθῇς ἐκ δευτέρου». Πρὸς τὸν Νῶε λέγει αὐτὸν ῥοφᾷς οἶνον καὶ μεθύεις. Πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν «τὸ φόρεμά σου εἶναι ῥάκος». Πρὸς τὸν σταυρωθέντα κακοῦργον «πτωχὲ ἄνθρωπε! ἐλησμονήσας τὰ κατεαχότα σκέλη σου;» Τελευταῖον ἀπεστάλη ὁ Γαβριήλ.

Ὁ Φραγκισκάνος Μενῶ εἶπεν· ἡ ὀργή τις εἶναι ἁμάρτημα θανάσιμον· διότι εἶναι κίνησις κυκλοειδής, ἐπομένως διαβολικὴ· κυκλοειδεῖς ὑπάρχουσι καὶ τοῦ διαβόλου αἱ κινήσεις, διότι ἡ Γραφή λέγει περὶ αὐτοῦ ἀπεριέρχεται κύκλω ζητῶν τίνα νὰ καταπῇρῃ.



«ὦ! πόσον σκληρὸν εἶναι νὰ ἀγαπᾷ τις ὅταν εἶναι μακρὰν τοῦ ἀγχιπωμένου ὄντος! Ὁλίγιστα καρδίαὶ ἐγνώρισαν τὴν ἀλγυδὸν αὐτὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, διότι ὀλίγιστα καρδίαὶ ἐγνώρισαν τὸν ἔρωτα καθ' ὅλον αὐτοῦ

τὸ βάθος. Τρόπῳ τινι ξένος τότε εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὑπαρξίν ὁ ἔρων, δι' ἑαυτὸν μὲν πλάττει ἐρημίαν στυγνὴν, κενὸν ἄπειρον, διὰ δὲ τὸ μακρὰν αὐτοῦ προσφιλές ὄν, οὐκ οἶδα ὅποιον φρικώδη κόσμον, πλήρη κινδύνων, τεράτων καὶ ὀλισθηρῶν βαράθρων. Αἱ διάφοραι ψυχικαὶ δυνάμεις, αἱ τὴν ἡμετέραν φύσιν ἀπαρτίζουσιν, μεταβάλλονται τότε καὶ συγχέονται εἰς ἓν, ἄπειρον πέθον τοῦ ὄντος οὐτινος στερούμεθα. Πᾶν τὸ περικυκλοῦν ἡμᾶς κεῖται ἐκτὸς τῆς ζωῆς μας. Καὶ ὅμως ἀναπνέομεν, βαδίζομεν, κινούμεθα, ἀλλὰ μηχανικῶς καὶ ἄνευ σκέψεως. Ὡς πλανήτης ἐξελθὼν τῆς τροχιάς του καὶ ἀπωλέσας τὸν ἥλιόν του, τὸ σῶμα κινεῖται τυχαίως· ἡ ψυχὴ, ἀλλαχοῦ ἵπταται.

Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὡς τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ πάγου ὅπερ Ἀραψ τις ἐξέλαβεν ἀντὶ ἀδάμαντος, τὸ ἔκρυψε χαίρων ἐντὸς τοῦ σάκκου του, καὶ ὅταν τὸ ἐζήτησε, δὲν εὔρεν οὔτε σταγόνα ὕδατος.

V. HUGO.

Μὲ τὴν πολυλογίαν τῶν παίδων συμβαίνει ὅ,τι καὶ μὲ τὰς προρρήσεις τῶν ἡμερολογίων. Θαῦμα δηλαδὴ ἤθελεν εἶσθαι ἂν ἐπὶ τοσοῦτων κενῶν λέξεων, ἡ τύχη δὲν ἔρρεν ἐνίστε καὶ εὐτυχὴ τινὰ σύμπτωσιν.

Ῥυθμίζομεν τὸ μέλλον, ὡς κανόνα λαμβάνοντες ὅ,τι μᾶς συμφέρει σήμερον, χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν ἂν θὰ μᾶς συμφέρῃ καὶ αὔριον· κρίνομεν περὶ ἡμῶν ὡς ἐάν ἐμέλλομεν νὰ ἤμεθα πάντοτε οἱ ἴδιοι, καὶ ὅμως καθ' ἐκάστην μεταβαλλόμεθα. Τίς οἶδεν ἐάν θὰ ἀγαπῶμεν ὅ,τι νῦν ἀγαπῶμεν, ἐάν θὰ θέλωμεν ὅ,τι νῦν θέλωμεν, ἐάν θὰ εἴμεθα ὅ,τι νῦν εἴμεθα, ἐάν τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα καὶ αἱ ἀλλοιώσεις τοῦ ἡμετέρου σώματος, δὲν θὰ μεταπλάσσωσιν ἄλλως τὰς ψυχὰς μας, καὶ ἐάν δὲν θὰ εὖρωμεν τὴν δυστυχίαν μας εἰς ὅ,τι ἐθεωρήσαμεν ὡς παραγωγὸν τῆς ἡμετέρας εὐδαιμονίας;

Ἡ ἀρετὴ εἶναι ἐμπόλεμος κατάστασις, καὶ ἵνα τις ἐρμεινῇ μέχρι τέλους εἰς αὐτήν, ἔχει πολλάκις ἀνάγκην νὰ συνάψῃ μερικὰς μάχας κατὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του.

Ἡ στιγμή τῆς ἡδονῆς παρέρχεται καὶ